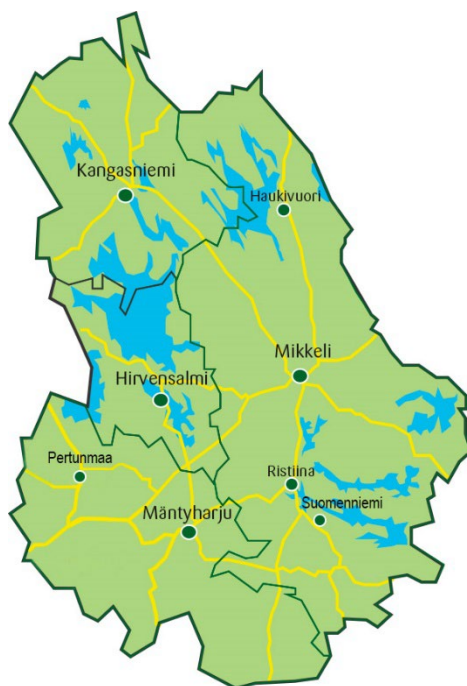

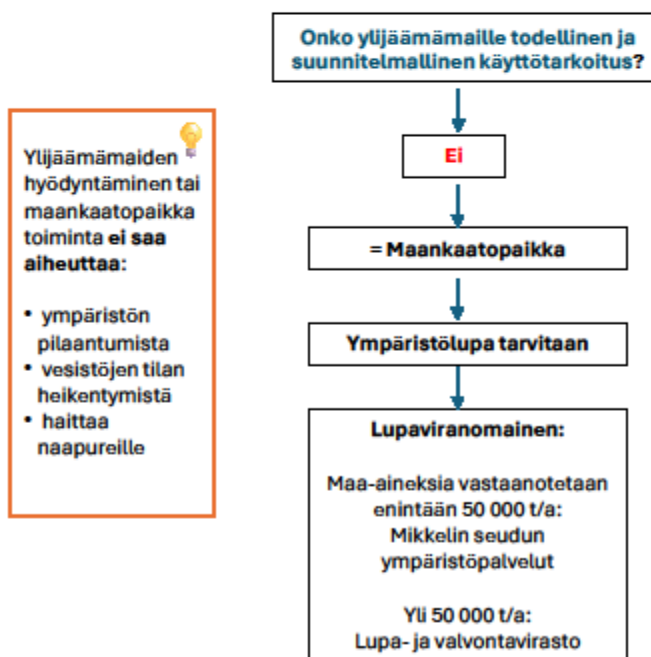
PUHTAIDEN YLIJÄÄMÄMAIDEN SIOITTAMISEN VAIHTOEHDOT

Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli ja Mäntyharju

6.10.2026

Puhtaiden ylijäämämaiden sijoittamisen vaihtoehdot ja edellytykset

Sisällysluettelo

1.	Yleistä pilaantumattomien ylijäämämaiden sijoittamisesta	4
2.	Ympäristöluvan saanut maankaatopaikka	5
3.	Maa-ainesalue, jolla on lupa vastaanottaa ylijäämämaita	5
4.	Maa-ainesalueen maisemointi hyväksytyn suunnitelman mukaisesti	5
5.	Vanhan ottoalueen maisemointi	5
6.	Hyötykäyttö.....	5
	Hyötykäytössä vaadittavat asiakirjat.....	5
	Suunnitelmallisen hyötykäytön arviointi.....	6
	Edellytykset pilaantumattomien ylijäämämaiden hyödyntämiselle	6
	Milloin toiminta katsotaan maankaatopaikaksi?	6
	Rakennusvalvonnan näkökulma.....	6
	Puhtaiden ylijäämämaiden hyödyntäminen pellonparannuksessa	7
	Sovelletut oikeusohjeet.....	7
	LIITE 1	8

1. Yleistä pilaantumattomien ylijäämämaiden sijoittamisesta

Rakennushankkeessa syntyvät ja rakennuskohteesta pois kuljetettavat ylijäämämaat luokitellaan jätteeksi, ellei niille voida osoittaa perusteltua ja suunnitelmallista hyötykäyttötarkoitusta. Ylijäämämaiden käsittelyyn sovelletaan jätelakia (646/2011) ja ympäristönsuojelulakia (527/2014). Pilaantumattomia ylijäämämaita voidaan hyödyntää, mikäli hyödyntäminen perustuu kirjalliseen suunnitelmaan, on käyttötarkoituksensa kannalta perusteltua ja toteutetaan ilman aiheutonta viivytystä. Pilaantumattomien ylijäämämaiden hyötykäytön mahdollistava suunnitelma voi olla esim. asemakaava, yleiskaava, rakennuslupa, maisematyölupa taikka katu- tai tiesuunnitelma.

Rakennuskohteessa syntyvien ylijäämämaiden hyödyntäminen on yleensä tarkoituksenmukaista toteuttaa rakennuspaikalla eli sillä kiinteistöllä, millä rakentaminen tapahtuu. Rakennuslupa-asiakirjoissa tai kaavassa voidaan osoittaa ylijäämämaiden sijoitus- ja hyödyntämiskohteet, kuten meluvallit, viheralueiden rakenteet tai maisemointialueet.

Kirjallinen suunnitelma ylijäämämaiden hyödyntämisestä tulee olla asianosaisella valmiina ennen hankkeeseen ryhtymistä. Suunnitelma toimitetaan pyydettyä viranomaiselle. Epäselvissä tapauksissa ympäristönsuojeluviranomainen arvioi, onko kysymys hyväksyttävästä pilaantumattomien ylijäämämaiden hyötykäytöstä vai maankaatopaikkatoiminnasta.

Mikäli ylijäämämaita ei voida hyödyntää rakennuspaikalla eikä niille ole tiedossa hyväksyttävään kirjalliseen suunnitelmaan perustuvaa välitöntä tai jokin värittömästi toteutuvaa hyötykäyttöä, tulee massat toimittaa vastaanottoaikaan, jolla on asianmukainen lupa vastaanottaa pilaantumattomia ylijäämämaita. Pelkkä ylijäämämaiden läjittäminen rinnastetaan maankaatopaikkatoimintaan, joka edellyttää ympäristölupaa.

Kun sijoitettavan massan määrä on alle 50 000 tonnia vuodessa, toimivaltainen viranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Mikkelissä, Hirvensalmella, Kangasniemellä ja Mäntyhajussa tätä tehtävää hoitavat Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristönsuojeluyksikön viranhaltijat. Jos sijoitettavan massan määrä ylittää 50 000 tonnia vuodessa, toimivaltainen viranomainen on Lupa- ja valvontavirasto (LVV).

Sekä ylijäämämaiden hyödyntämisessä että maankaatopaikkatoiminnassa on huolehdittava alueen vesienhallinnan suunnittelusta. Sijoituspaikan valinnassa tulee kiinnittää huomiota siihen, että läjittäminen ei heikennä pintavesien laatua. Tarvittaessa tulee rakentaa vesiensuojelurakenteita (esim. laskeutusaltaat), jos hyödyntämisalueen tai maankaatopaikan läheisyydessä on oja tai muita vesistöjä. Toiminta on toteutettava siten, ettei siitä aiheudu vesistöjen pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden heikentymistä, luonnonsuojelulain vastaisia vaikutuksia eikä haittaa naapureille.

Pilaantumattomiksi katsotaan maamassat, joiden haitta-ainepitoisuudet alittavat valtioneuvoston asetuksessa maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007) säädetty alemmat ohjearvot. Hyödynnettävät maamassat eivät myöskään saa sisältää vieraslajeja tai niiden lisääntymiskykyisiä osia.

2. Ympäristöluvan saanut maankaatopaikka

Puhtaita ylijäämämaita voidaan sijoittaa maankaatopaikalle, jolla on voimassa oleva ympäristölupa.

3. Maa-ainesalue, jolla on lupa vastaanottaa ylijäämämaita

Puhtaita ylijäämämaita voidaan vastaanottaa maa-ainesalueelle, jonka maa-ainesluvassa tai yhteisluvassa (maa-aineslupa ja ympäristölupa) on sallittu ylijäämämaiden vastaanotto. Ylijäämämaiden vastaanottamisen päätarkoituksena on alueen maisemointi ottotoiminnan päätyttyä. Luvassa on määritelty vastaanotettavien puhtaiden ylijäämämaiden enimmäismäärä.

4. Maa-ainesalueen maisemointi hyväksytyn suunnitelman mukaisesti

Puhtaita ylijäämämaita voidaan käyttää maa-ainesalueen maisemointiin, mikäli hyväksytyssä maisemointisuunnitelmassa on esitetty, että maisemointi toteutetaan osittain tai kokonaan puhtailla ylijäämämailla. Tällöin arvioidaan, vastaavatko vastaanotettavat massamäärät alueen todellista jälkihoito- ja maisemointitarvetta.

5. Vanhan ottoalueen maisemointi

Mikäli maa-aineslupa ei ole enää voimassa eikä alueelle ole hyväksyttyä maisemointisuunnitelmaa, voidaan alueen maisemointi arvioida tapauskohtaisesti. Tällöin arvioidaan, vastaavatko alueelle tuotavat massamäärät maisemoinnin todellista tarvetta. Maisemointisuunnitelma tulee hyväksyttää Mikkelin seudun ympäristöpalveluilla.

Edellytyksenä ovat:

- kirjallinen maisemointisuunnitelma;
- naapurien kuuleminen (kiinteistön omistaja voi kuulla naapurit ja toimittaa yhteenvedon kuulemisesta Mikkelin seudun ympäristöpalveluille);
- maksullinen viranhaltijapäätös (päätökseen tulee maininta, että maisemointi on toteutettava yhden vuoden kuluessa päätöksen antamisesta);
- viranhaltijapäätöksestä peritään voimassa olevan taksan mukainen maksu, joka määräytyy käytetyn työajan mukaan (esimerkiksi $3 \times 66,50 \text{ €/h}$) sekä mahdolliset kuulemiskustannukset.

6. Hyötykäyttö

Puhtaiden ylijäämämaiden hyödyntäminen on mahdollista ilman erillistä lupamenettelyä silloin, kun käyttö tapahtuu välittömästi tai kohtuullisen lyhyen ajan kuluessa (lähtökohtaisesti alle vuoden sisällä), perustuu todelliseen tarpeeseen ja on suunnitelmallista.

Hyötykäytössä vaadittavat asiakirjat

- kirjallinen hyödyntämissuunnitelma, josta ilmenevät käyttötarkoitus ja tarvittavat massamäärät;
- asemapiirros tai muu sijaintia osoittava kartta;
- todistus maa-ainesten puhtaudesta;
- selvitys naapurin kuulemisesta, mikäli hyödyntämisalue rajautuu naapurikiinteistöön.

Asiakirjat on pyydettyäessä esitettävä valvontaviranomaiselle (Mikkelin seudun ympäristöpalvelut tai LVV).

Suunnitelmallisen hyötykäytön arviointi

Ylijäämämaiden hyötykäyttö katsotaan suunnitelmalliseksi silloin, kun se perustuu rakentamislain tai alueidenkäyttölain mukaiseen kaavaan, lupaan tai ilmoitukseen taikka katu-, tie- tai ratasuunnitelmaan. Suunnitelmallisuus voi täyttyä myös muissa tapauksissa. Arvioinnissa tarkastellaan muun muassa sitä, olisiko hanke toteutettu myös ilman saatavilla olevia ylijäämämaita.

Edellytykset pilaantumattomien ylijäämämaiden hyödyntämiselle

Pilaantumattomia ylijäämämaita voidaan hyödyntää syntypaikan ulkopuolella ilman erillistä lupamenettelyä, jos:

1. hyödyntäminen on suunnitelmallista (perustuu kirjalliseen suunnitelmaan);
2. maa-aineksilla korvataan materiaaleja, joita olisi muutoin käytettävä kyseiseen tarkoitukseen;
3. ylijäämämaat ovat käyttötarkoitukseensa teknisesti soveltuvia (tuotelainsäädännön vaatimukset tai yleiset tekniset vaatimukset);
4. ylijäämämaiden käytöstä ei aiheudu haittaa tai vaaraa ympäristölle tai naapurikiinteistöille;
5. ylijäämämaita ei varastoida pitkäaikaisesti vaan ne hyödynnetään viivytystä; ja
6. tarvittavien ja hyödynnettävien maa-ainesten määrä on mitoitettu todellista tarvetta vastaavaksi.

Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä arviointiperusteiden täyttymisestä ja selvítettävä ne tarvittaessa viranomaiselle (jätelain 12 §:n yleinen selvillä olo- ja tiedonantovelvollisuus).

Valvontaviranomaisella on jätelain 122 §:n ja 123 §:n nojalla oikeus pyynnöstä saada tarpeellisia tietoja valvontaa ja jätelain täytäntöönpanoa varten. Tämä koskee myös ylijäämämään hyödyntämistä.

Milloin toiminta katsotaan maankaatopaikaksi?

Jos hyötykäytön edellytykset eivät täyty, toimintaa voidaan pitää maankaatopaikkatoimintana, joka edellyttää ympäristölupaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii lupaviranomaisena maankaatopaikoissa, joihin vastaanotetaan enintään 50 000 tonnia maa-aineksia vuodessa. Tätä suuremmissa hankkeissa lupaviranomaisena toimii Lupa- ja valvontavirasto.

Rakennusvalvonnan näkökulma

Rakennusluvassa on määritelty rakennuksen ja piha-alueen korkeusasemat. Mikäli toteutus poikkeaa hyväksytyistä korkeusasemista olennaisesti (esimerkiksi yli ± 200 mm), tulee muutoksen luvvanvaraisuus selvittää rakennusvalvonnasta ja tarvittaessa hakea muutoslupaa.

Erityisesti tulee selvittää ja huomioida:

- sovelletaanko käytäntöä samalla tavalla asemakaava-alueilla ja haja-asutusalueilla;
- miten vanhojen rakennuspaikkojen hyväksytyt korkeusasemat määritellään;
- penkereiden tulee pysyä oman kiinteistön puolella;
- hulevesiä ei saa johtaa naapurin puolelle.

Puhtaiden ylijäämämaiden hyödyntäminen pellonparannuksessa

Pellonparannus- ja muut vastaavat hankkeet arvioidaan aina tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella. Hankkeesta vastaavan on esitettävä riittävät selvitykset hankkeen tarpeellisuudesta, suunnitelmallisuudesta sekä siitä, että hanke olisi toteutettu myös ilman mahdollisuutta käyttää ylijäämämassoja.

Keskeiset arviointikriteerit:

1. Onko tarvittava maa-ainesmäärä määritetty etukäteen?
2. Korvataanko maa-aineksilla materiaaleja, jotka muutoin hankittaisiin tarkoitukseen?
3. Syntyykö lopputuloksena maatalouskäyttöön tarkoitettu alue eikä maa-ainesten läjitysalue?
4. Harjoittaako kiinteistön omistaja tai muu toimija alueella maataloutta?
5. Onko pellon korottamiselle maataloudellinen tarve esimerkiksi vettymisen vuoksi?
6. Onko ilmoitettu maa-ainesmäärä uskottava suhteessa todelliseen tarpeeseen?

Luettelo tarvittavista tai mahdollisesti tarvittavista suunnitelmista on esitetty liitteessä 1. Tavoitteena on varmistaa, että toiminta on aidosti perusteltua maataloudellista hyötykäyttöä eikä tosiasiallisesti maa-ainesten sijoittamista tai läjittämistä.

Sovelletut oikeusohjeet

Jätelaki (646/2011, JL)

Jäteverolaki (1126/2010)

Valtioneuvoston asetus jätteistä (978/2021, jäteasetus)

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013, kaatopaikka-asetus)

Valtioneuvoston asetus kaivannaisjätteistä (190/2013)

Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007, PIMA-asetus)

Ympäristönsuojelulaki (527/2014, YSL)

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014, YSA)

Ympäristöministeriön muistio 3.7.2015: Kaivetut maa-ainekset – jäteluonne ja käsittely

LIITE 1

Puhtaiden ylijäämämaiden hyödyntäminen pellonparannuksessa

Lisäksi tarvitaan mahdollisesti:

Pellonparannussuunnitelma

- kartta ja alueen rajaus;
- nykyiset ja suunnitellut korkeusasemat;
- poikkileikkaukset;
- käsiteltävän alueen pinta-ala;
- laskelma tarvittavan maa-aineksen määrästä.

Selvitys maatalouskäytöstä

- kuka harjoittaa viljelyä;
- onko pelto tukikelpoinen;
- viljelysuunnitelma;
- miksi korotus on maataloudellisesti tarpeen

Selvitys maa-ainesten alkuperästä

- mistä kohteista maa-ainekset tuodaan;
- maa-aineslajit;
- toimitettavat määrät;
- toimitukset tähän mennessä.

Laadunhallinta

- haitta-ainetutkimukset;
- laadunvarmistusmenettely;
- menettelyt, joilla varmistetaan, ettei maa-ainesten mukana tule jätettä tai haitta-aineita.

Taloudelliset järjestelyt

- vastaanottomaksut tai muut korvaukset;
- sopimukset maa-ainesten vastaanotosta;
- maa-ainesten omistusoikeus vastaanoton jälkeen.

Tavoitteena on varmistaa, että toiminta on aidosti perusteltua maataloudellista hyötykäyttöä eikä tosiasiallisesti maa-ainesten sijoittamista tai läjittämistä.